

בעיות היסוד של הגנת אירופה

מאת קפ"ב. ה. לידל הארט

התנגדות ממושכת באמצעות כלי-זין בלתי-גרעיניים בלבד. על כן נאלצות הן לשים את מבטחן אך ורק בסיכויים (שאינם בטוחים ביותר) לכך כי תרתענה את אויביהן מלתקוף עליידי האיום בתגמול-גרעיני מצידן.

את עיקר-המסקנות ממציג-דברים זה ניסח בבהירות ראש הממשלה הבריטי, בנאומו בארוחה חגיגית שנערכה בלונדון לכבוד גנרל גורסטאד, אשר נתמנה למפקד-עליון של כוחות בעלות-הברית באירופה. בנאומו זה אמר מר מקמילן: —

„נשתחרר נא מכל אשליה; כיום אין עוד הכוחות-הצבאיים נועדים לעשית מל-חמה; תכליתם היא למנוע בעדה. לא יישנו עוד מסעי-מלחמה בדומה לאלה שבשעבר, בהן בא הנצחון כסופה של האב-קוח ארוכה ומאוזנת. מלחמה טוטלית כיום — לא יכול להיות לה פירוש אחר אלא הרס טוטלי.“

מסיבותיה המשוערות של מלחמה-גרעינית הגדולות שבפצצות בהן השתמשו באירופה במל-חמת-העולם השניה — משקלן לא עלה על 5 עד 10 טונות; בהתקפות גדולות-המימד ביותר — בהן

שאלת-יסוד אחת מהוה את הרקע לכל תכנית מתכניות הגנת-ה„מערב“: ה-ניתן להגן על אירופה החופשית? התשובה — אם נהיה ישרים עם עצמנו, וכן אמיצי-לב דיינו בשביל לראות נכוחה את העובדות הקשות — אינה יכולה להיות אלא אחת ויחידה, והיא: במסיבות-הנו-כחיות, ועם התכניות הנוכחיות, הגנה ברת-תכלית איננה אפשרית. שהרי ההגנה, מובנה הממושג של המילה כפי שזו מוגדרת במילונים, משמעותה „לשמור-ולקיים“; „לחפות על“; „לאבטח“; וכל אלה — „על ידי התנגדות להתקפה.“ בזמן הנוכחי, אם ישתמשו בפועל בכלי-הזין הגרעיניים המצויים כיום, בעלי העצמה „מגנטונית“, לא תוכל שום ארץ לקוות לשכון לבטח, או להימנע מהרס פטלי.

יתר על כן: כפי שהענינים הנם כיום — אין ארצות נאט"ו יכולות אפילו לגסות לעצור כל כוח-פולש חזק „מן הטיפוס המקובל“ מבלי להשתמש בכלי-זין כאלה. שכן, כוחות הקרקע שלהן, בהשוואה לאלה אשר לרוסיה, יותר-מדי חלשים מכדי שיוכלו לקיים

היותר, וזוהי הערכה אופטימית מאד, אפשר ויעלה בידינו לירט אחד מכל ארבעה מפציצים סובייטים. וזאת — לגבי ארה"ב. ואילו אל מרכויהם החיוניים של ארצות אירופה, שהגישה אליהם קלה יותר, יהיה קל הרבה יותר למפציצים כאלה להגיע ולהשמידם. לנוכח סכנה בקנה-מידה כזה, אין לראות בתוכניות הגנת-האוויר וההגנה-האזרחית של נאט"ו יותר מאשר הצטעצעות בבעיה, אם אפילו אפשר היה ליצר טיל נגד-מטוסים, בעל תכליתיות של 100% בקנה-מידה כמותי כזה בשביל לסכל כל התקפה על-ידי מפציצים — הרי אין תקוה קרובה למציאת מענה-מספל כזה לרקיסה הבליסטית.

הסכנה החדשה של הפצצה-דיקטית

ב-13 בפברואר 1957 אישר מיניסטר-ההגנה הב-ריטי, דנקן סאנדיס, בפומבי כי "ישנו כל היסוד לח-שוב" שהרוסים פיתחו "רקיסה בעלת ראש-נפץ גרעיני" — וכי "טווחה של רקיסה זו יספיק כנראה בשביל להגיע עד לבריטניה". לאותו זמן, כבר היה בהודאתו זו משום הפחתת-דמותה של המציאות, הת-

השתתפו עד ל-1000 מטוס — הוטלו לא יותר מ-5000 טון. לפצצת-האטום הראשונה, שהוטלה על הירושימה באוגוסט 1945, היה כוח-נפץ השווה ל-20,000 טון של חומר-נפץ-מרסק. הרי שאפילו בשחר הלוחמה-הגרעינית, יכול היה מטוס-מפציץ יחיד להפעיל עצמת-הרס העולה פי-4 על זו של 1000 מפציצים בעבר.

"פצצת-המימן" המבצעית הראשונה, שנבחנה ב-מרס 1954 — ידוע כי שיחררה בהתפוצצותה כוח-נפץ השווה ל-20 מיליון טון; דהיינו, עצמה העולה פי אלף על זו של אותה פצצה-אטומית ראשונה אשר הוטלה על הירושימה. פצצה אחת כזו — יש בכוחה להחריב את הגדולה שבערים. לא היה נדרש אלא שפצצות אחדות כאלו תגענה אל מטרותיהן בשביל שניתן יהיה למחוק את מרכזי התעשייה והאוכלוסיה העיקריים בכל ארץ שהיא של אירופה המערבית או הדרומית. יתכן אפילו שפצצה אחת או שתיים כאלו היו מספיקות בשביל לשחק את חייהן של ארצות אלו — באם נביא בחשבון את הטווח הנרחב של התפוצרות חלקיקי ה"נישורת"*) של האבק הרדיו-אקטיבי גר-שאימות, וכן את ההשפעה הפסיכולוגית המוחצת של גורם זה.

אם אמנם ישתמשו בפועל בכלי-זין כאלה במלחמה אין להעלות על הדעת כי זו תוכל להימשך לאחר הפעלתם, אף לא באותו אורח של "מלחמה שבורת-חוט-השדרה" עליו דיבר סר וינסטון צ'רצ'יל לפני שלוש-ארבע שנים; שהרי: — "ניחולה של מלחמה הוא ענין של פעולה מאורגנת — אשר היתה הופכת לבלתי-אפשרית במצב של תוהו-ובוהו כזה". הכו-חות של נאט"ו המהווים את ה"מגן" שלה — אי-אפשר שיקוו כי יהיה ביכולתם לקיים מערך הגנה כאשר מקורות ההספקה שלהם ייהרסו; ובהיחבר אר-צותיהם, תיפגע ממילא כל תכלית-קיומם של כוחות אלו. כל השרידים שישארו בחיים יהיו אזי שקועים לגמרי בליקוט מזון ובמאמץ להשתלט על התקהלויות של פליטים מזיר-רעב.

מה הסיכויים להגנה בפני ההפצצה הגרעינית

"פיקוד-הגנת-האוויר" של ארה"ב הודה בגלוי בכך שאפילו "הגנה שהשיגה תכליתיות של 90 אחוז — אפשר ולא יהיה בה כדי לערוב להמשך-קיומה של אומה". מוסד בר-סמך אמריקאי אחר קבע כי "לכל-

ב. ה. לידל הארט — קפיטן לפי דרגתו עם פרישתו מהשירות-הפעיל, והוגה-דעות צבאי והיסטורי במעמדו מאז. קציני-רגלים, וקציני-מטה, צעיר — במלחמת-העולם הראשונה; מנתח חזיונות מלחמה ומגבש מס-כות בהיסטוריה-הצבאית, מבקר ותובע-תיקונים, מעלה הלכות אופרטיביות וטקטיות ומסיף לטיפוח חילות חדשים ואורח-חלימה מחדשים — ב"הפוגה-הארוכה" שבין שתי מלחמות-העולם; "קסנדרה", או "ירמיהו", מרגש, המשמיע בלי-הרף אזהרות לנוכח האיסטר-טגיה-התועה של בעלות-הברית לקראת מלחמת-העולם השנייה ובראשיתה — ובוחן לעומק את פרשות ההתמודדות הגדולה, בהמשך אותה מלחמה ובקעבר-תיה. שבע נסיון וחכמה, שנון בניתוח ובפולמוס, רחוק מלהקל בערך אמרתיו ודעותיו הוא, אך גם מוכשר לסגלן אל אותות ההתפת-

חות הצבאית-הטכנית וההיסטר-רית, ולבקרן לאור אלה. יתכן כי לא תמיד צדק — אך תמיד כדאי היה להרהר בכתביו. אחד משני סופרי המלחמה הבריטיים הגדו-לים שבדור זה.

* "נישורת": Fall Out.

עומד במבחנים — הרי לא צפוי היה להגיע לידי שימוש-מבצעי לפני ראשית שנות ה-60.

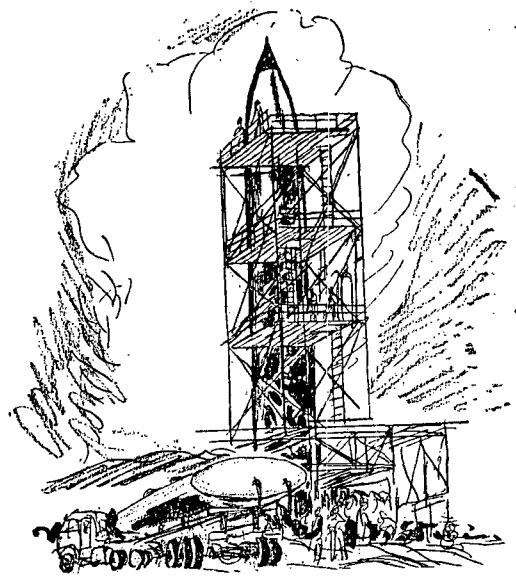
ברור היה, שאם טענת הרוסים למציאות "רקטה-רבתי" כזו בידם נכונה — הרי השפעות הדבר על מאזן-העצמה בעולם, ועל מצבו של המערב — עשויות להיות השפעות מרחיקות-לכת. זוהי תחוית קודרת מאד, בעבר נתגלו הודעות רוסיות קודמות אחדות כנכונות; וניתן על כן לחשוב כי יש יסוד להודעתם זו. והרי כבר במספר הזדמנויות הצליחו הם להגיע לדרגה-התפתחות חדש בתחום מדעי או טכני זה או אחר, שנים אחדות לפני המצופה.

ולאחר ההודעה על הרקטה הבינ־יבשתית באה הצלחתו של ה"ספוטניק" הראשון והמחישה לקח זה. על כל פנים, ארצות "נאט"ו" שבאירופה — כולל בריטניה — נמצאות כולן בתחום טווחן של הרקטות ל"טווחים-בינוניים"; והללו ודאי שמצויות ברשות הרוסים*). גרמניה-המערבית — הטווח אליה הינו כמובן הקצר ביותר. צורת-האבטחה האפשרית היחידה לגבי ארצות אלו טמונה בהרתעת רוסיה מלערוך התקפה עליהן, — וזאת על-ידי היכולת לגמול לה בפצצות-מימן. יכולת-תגמול זו נשענת בעיקר על חיל-המפציצים-האסטרטגי האמריקאי, בצירוף כוח מפציצי-הסילון, הקטני-יחסית, של בריטניה. כאן צריך אני אולי להטעים שוב כי, יהיה אשר יהיה ערכו של כוח כזה בתור אמצעי להרתעת התקפה אויבת, הרי אין לו ערך אמיתי בתור אמצעי-הגנה. שכן אילו יופעל — לא יביא אלא לידי התאבדות-גומלין, כי הרי זוהי תוצאתה הבלתי-ינמנעת של מלחמה תוך שימוש בפצצות-מימן.

סיכויי-ההרתעה

חיל-מפציצים אדיר, החמוש בפצצות גרעיניות — יש בו משום גורם חזק מאד להרתעת כל נסיון לה-לום מהלומה-ניצחת באמצעות פצצות או רקטות גרעיניות, או אפילו כל נסיון "לשטוף" את ארצות נאט"ו על-ידי כוחות-קרקע פולשים. שכן יהיה זה בגדר משחק רבי-הסתכנות ביותר בשביל רוסיה (או בשביל כל ארץ אחרת) לבסס תכנית-מלחמה על ההנחה כי את עצמת-התגמול של הצד האחר ניתן לחסל על-ידי מהלומת-הפתעה, מין מכת "פרל-

*) יש אולי לציין כאן כי הטילים ל"טווחים-בינוניים" (I.R.B.M.) טווחם המקובל הוא, בערך, בין 1500—3000 ק"מ; זאת — לעומת הטילים הבינ־יבשתיים (I.C.B.M.) שהמושג המקובל לגבי טווחיהם הוא בין 5000—10,000 ק"מ בערך.

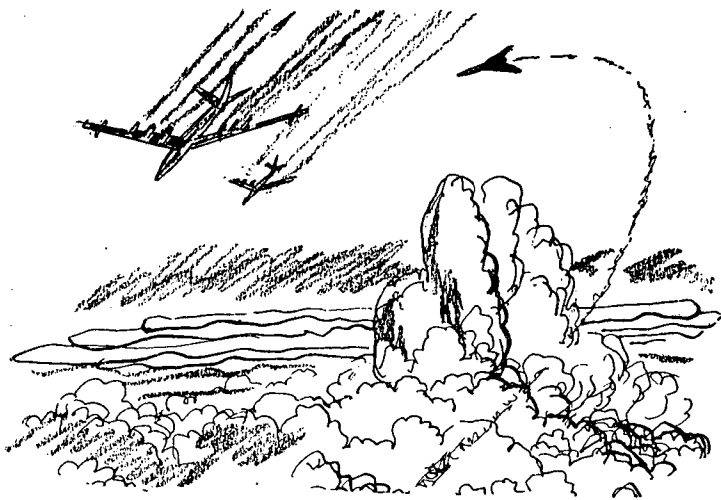

מורה עוד יותר. שכן ידוע היה בודאות, מן העיקום באמצעות מכ"ם אחרי טיסות שנתבצעו מעל לשטחי בריה"מ, כי רקטות סוביטיות היו מגיעות אל מטרות שבמרחק של 800 ועד 1000 מיל (1300—1600 ק"מ). יתר על כן: — היה יסוד לחשוב כי הרוסים בחנו כבר בהצלחה רקטה בעלת טווח של 1500 מיל (2400 ק"מ) — שדיו בשביל שתגיע אל כל אחד מבסיסי-המפציצים-האסטרטגיים האמריקאים שב-צפון-אפריקה ובמזרח-התיכון.

והנה, כעבור זמן־מה — ב-26 באוגוסט — הודיעו הרוסים כי הם ביצעו בהצלחה ניסויים של רקטה בליסטית בינ־יבשתית שביכולתה להגיע "אל כל חלק מחלקי העולם".

אלו היו אותן אימרות-המפתח בהודעה רוסית זו, אשר הדהימו את חלקיו ה"מערביים" של העולם. התדהמה רבתה עוד יותר משום שהיא באה בהפסקת-זמן, כה קצרה לאחר הזנקת-הניסוי הראשונה של הרקטה הבינ־יבשתית האמריקאית (ה"אטלס", בעל טווח של 8000 הק"מ), אשר נסתיימה בכשלון*). וה"ממשד" הקרוב ביותר של ה"אטלס" בשרשרת הטילים הבינ־יבשתיים העומדים-בפיתוחם היה (ב-ראשית 1958) ה"טיטן" — אך הוא לא היה מוכן עדיין לשלב הניסוי; ואם אפילו היה מצליח בניסוי והיה

*) הידיעות שנתפרסמו בעתונות מאז היכתב מאמר זה על ניסוייו המוצלחים של "אטלס" התייחסו לשלבים מסוימים בתהליך בחינתו — אך מדי פעם נתגלו, בניסויים נוספים, צדדים ונזקקות בשלל זה שהיו טעונים עדיין טיפול ופתרון.

הרבור" חדשה. מהלומת-חיסול פתאומית-ושלמה כזו — יקשה עתה הרבה יותר להשיגה מכפי שהיה זה ב־1941; והרי גם אז לא היתה לה אלא הצלחה חולפת. שכן כמעט וייתה זה בלתי-אפשרי לודא כי אמנם הוצא מכלל יכולת-פעולה כל מפציץ שבצד-שכנגד; והלא אפילו מפציצים מעטים שישרדו — יוכלו אזי, בשאתם פצצות-מימן, לגרום להרס מחריד, כמענה להתקפה. החלום על אודות הנחתת מהלומה מוחצת-כל בהיפתח ה־מלחמה הולך-ונעשה חסר-שחר

יותר ויותר עם התפתחותן של רקיטות-בליסטיות, אותן אפשר לשגר מכל-אתר שביבשה או בים. לרוע-מזלם של קציני-התכנון שבמטות ה"מערביים" יש עתה בבקיה זו של "חיפוש אחר מחס בערימת-השחת" כדי להטיל ספק חמור גם לגבי הדעה שעדיין נראית כקרובה מאד אל לבם של קציני-תכנון אלה (בין שהם יושבים ב"פנטגון", בין במפקדת "פיקוד-האוויר ה-אסטרטגי" האמריקאי ובין במפקדה העליונה לכו"ח-ות"נאט"ו באירופה). דעה זו אומרת כי משיגולח-רסן מעל מפציצי "פיקוד-האוויר-האסטרטגי" יוכלו הללו לחסל תוך ימים מעטים את עצמתה של רוסיה להתקפה גרעינית. הרי שנמצאנו מגיעים, שוב, אל אותה מסקנה: כי התקוה היחידה לשמירת קיומה של אירופה תלויה במניעת-מלחמה — ולא עוד, כפי שזה היה בעבר, ביכולת לזכות במלחמה.

אשר לסיכויי-ההצלחה במניעת-מלחמה — הרי את הבסיס הטוב ביותר לסיכויים כאלה מהוה, מעשה-אירופי. עובדת היעדר כל בסיס איתן לתכנון התוקפני: — והאפשרות הרבה כי תוצאתה של התקפה תהיה נושאת-מות לתוקף ולנתקף במידה שווה. היעדר-ודאות יסודי זה לגבי כל הכרוך במלחמה אטומית כזאת — הוא כיום הגורם התורם יותר-מכל לחיזוק ההרתעה-לתחזקנות ובמיוחד — לגבי כל נסיון רוסי לשטוף את ארצות אירופה החופשיות.

נראה כי יתכנו רק שני מצבים העלולים ליצור תנאים נוחים בשביל התנפלות מתוכננת ומחושבת-מראש:

1. שינוי במדיניות החוץ האמריקאית, במגמה

ל"בדלנות" מחודשת, אשר תביא את ממשלת ארה"ב לידי הוצאת כוחותיה מאירופה, ולידי נקיטה — מחדש — בעמדה-מנגד לגבי כל אשר מתרחש באירופה.

2. האפשרות כי בריה"מ תגלה ותפתח אמצעי של ממש לסיכול אמצעי-התגמול-הגרעיני מצד נאט"ו נגד שטחיה וכוחותיה. שכן, עשוי להיוצר חוסר-איוון מסוכן, אילו תזכה רוסיה באמצעי כזה בטרם תזכה בו הברית-המערבית.

באמריקה כבר הושגה התקדמות מרובה בפיתוח טילים-מונחים נגד-מטוסים ליירות מטוסי-הפצצה; ומתקבל על הדעת כי אף ברוסיה הושגה התקדמות דומה. אילו היתה רוסיה מעלה ומפתחת תרופה-תכ-ליתית למכת-המפציצים, ועל-ידי-כך היתה מסכלת את יכולת המערב ל"תגמול רחב-מידות", בעוד שהיא עצמה מחזיקה בידיה יכולת זו להפציץ את ארצות המערב ברקיטות-אטומיות — כי אז היה המערב נמצא במצב של איך-אונים.

זה זמן-רב סברתי כי בתור סימן להצלחה סוביטית בפיתוח "תרופה" כזו בפני מפציצים עשוי יהיה לשמש גילוי מדיניות חוץ נועזת-יותר, ו"פרצנית" יותר, מצד רוסיה.

תופעה זו נראתה בבירור בזמן האחרון. אך יתכן שהיא נובעת, פשוט, מהרגשת-הבטחון של הרוסים. הסומכים על הרקיטות ארוכות-הטווח החדשות שלהם, ועל העובדה, שאתרי-השיגור הקטנים-יותר, המספיקים בשביל אלו, יקלו בהרבה על החבאתן, וייהיה הרבה יותר קשה לחסלם בהשואה לבסיסי-מפציצים.

ההנמקה לכך שכוחות נאט"ו יצוידו בכלי-זין אטומיים-טקטיים אמרה כי כלי-זין אלה הינם חיוניים בשביל לאזן באמצעותם את מספרי החיילים העדי-פיים-בהרבה של הצבא הסובייטי. בדרך הטבע, אנשי-הצבא האחראיים לתכנון-ההגנה רוצים במידת-בי"טוח רבה ככל האפשר; ואין זה מאחריותם-הם לש-פוט על כך האם תגבורת-הביטוח, כביכול, בשדה-הקרב אותה עשויים לתת כלי-זין אטומיים, שקולה כנגד ההסתכנות המוגברת בהתמוטטות כללית, והת-הוות תהוירוביהו, בארצות-ה"בית" של הצבאות הלוי-חמים. אפשר ואנשי המדינה, בקבלם על עצמם את גזרתו של נימוק צבאי זה הטוען ל"תוספת-ביטוח" מעין-זו, משעשעים עצמם בתקוה כי יהיה לאל-ידם לרסן את הפעלתו של "גורם-ביטוח" זה (זין אטומי-טקטי) עד לרגע בו אמנם יהיה לודאי ההכרח בכך. ברם, זוהי תקוה רופפת. הסיכון שבציוד צבאות בכלי-זין אטומיים-טקטיים רב בהרבה מזה הכרוך במתן כלי-נשק כאלה לחילות-האוויר; שכן הצבאות מוצבים כבר בימי שלום בעמדות הרבה יותר קדו-מניות; והמצביאים והמפקדים יהיו תמיד נוטים להעדיף את תפעולו של כל כלי-זין שברשותם עלי-פני הסיכון, שמא יישטפו גיסותיהם עלידי האויב. ומתוך דאגתם הבלתי-אמצעית הזאת עלולים הם אזי להעלים-עין משיקולים בעלי אופי רחבי-יתר, ומהסכנות החמורות שבהפעלת כלי-זין גרעיניים-טקטיים.

ערך רב עשוי היה להיות להנהגת כלי-זין גרעי-ניים-טקטיים אילו, בהכפילם את כוח-ההתנגדות של צבאות נאט"ו כפי שהם קיימים כיום, היו כלי-זין אלה יוצרים את האפשרות להדוף פלישה של הצבאות הגדולים-בהרבה של ה"גוש המזרחי" מבלי שייגרם לארצות שבשני צידי החזית החורבן-הכולל הבא מהפעלתן של פצצות-מימן. ברם, אין טעם בהוספת כלי-זין טקטיים יקרים-מאד כאלה על מכלול-איונם של צבאות המערב באם אין לראות באלה את הברירה-האחרת המעשית להפצצה גרעינית אסטרטגית, ואם ודאי הוא, כי תפעול כלי-זין אלה יוליד ממילא אל מלחמה-ללא-רסן" (כפי שסבור כנראה הגנרל גור-סטאד).

בעית ה.הדתעה המודרנית

הטירוף שבתכנון הגנה כזו, אשר מן-ההכרח שתהיה בגדר התאבדות, הפך כבר לכה נראה-לעין-כל — פרט למתכננים עצמם — עד שהדבר הניע מספר

אולם בשביל להשיג את הודאות של יתרון מכריע לצידה, צריכה רוסיה למצוא תרופה ומענה לא רק למפציצים אלא אף לרקטות-בליסטייות, וכן עליה להיות בטוחה בכך כי תרופה זו משיגה את תכליתה במאה-אחוז; אך למזלנו, דבר זה, הוא בגדר אפשרות רחוקה ומפוקפקת בלבד.

יש לחשוב כי בזמן הנוכחי יכולת התגמול-הגרעיני של מעצמות המערב תספיק בשביל להרתיע את רוסיה מעריכת פלישה רחבת-היקף לאירופה-המערבית, או מהנסיון לשחק עלידי מהלומת-פתע את עצמת-התגמול של בעלות-הברית. אך, לרוע-המזל, הרבה פחות מזה בטוח כי עצמת-תגמול זו תתגלה כגורם-מרתיע גם לגבי תוקפנות בקנה-מידה מצומצם יותר, ועל כן עשויה היא פחות לשמש אמצעי-ביטוח בפני הסכנה של היגררות שלא-במתכון — בעקבות תוק-פנות מצומצמת כזו — אף אל תוך מלחמה כוללת שלוחת-רסן, מלחמת התאבדות-הדדית.

בעית פעולה-אטומית טקטית

סיבוך חדש, ומסוכן מאוד, נבע מן ההחלטה — שנתקבלה ב-1954 — לצייד את כוחות הקרקע של "נאט"ו, ואת חילות-האוויר ה"טקטיים" המסייעים שלהם, בכלי-זין אטומיים טקטיים. ההחלטה זו הגבירה את הסיכון שאפילו התנגשות מקומית אפשר ותתפתח עד-מהרה למלחמת-השמדה-הדדית — מבלי שהתכון לכך אף צד מן הצדדים היריבים.

בשעת ביקורו של הגנרל גורסטאד בלונ-דון לפני זמן-מה נתקיימה שיחה בדלתיים-סגורות בינו לבין מספר ניכר של חברי-הפרלמנט. שעה שלחצו עליו כי יביע את דעתו האם ניתן להשתמש בכלי-זין גרעיניים בשימוש-טקטי, נגד הכוחות-הלוחמים של האויב, מבלי להשתמש בהם כאורה, "אסטרטגי", נגד ארץ האויב — מוסרים שהודה כי, שעה שהרהר בע-צמו בענין זה לא מצא אפשרות למתוח קו-מפריד ברור בין שתי צורות-פעולה אלו. הרושם שנשאר מדבריו היה כי אין הוא יכול לראות תקנה לכך שמלחמה, אשר תתחיל באופן זה, ניתן יהיה לרסן אותה כך שלא תגיע אל השלב "חסר-הרסן", בו תופעלנה גם פצצות-מימן.

כדי לאפשר להגנה סיכוי ליהנות משימוש בכלי-זין «בלתי-מקובלים» מבלי להביא על-ידי כך על ראש הנלחמים מלחמה שלוחת-רסן כוללת. אכן, המתבונן היטב בסוגיה זו יתכן ויבחין בדרכי-פעולה אפשריים, אשר התוקף בעל הבסיס-היבשתי, בנקטו בהם, יוכל (אם רק יהיה ניתן בשניגות-מחשבה אסטרטגית) לסכל, אולי, מערכת-הגנה המושתתת על שימוש בכלי-זין אטומיים-טקטיים. מן-הראוי לזכור כי בש-ביל שתהיה לכלי-זין אטומיים-טקטיים ההשפעה הגדולה, אותה, זקוקים הם למטרות מן הסוג המתאים — וכי אין ביכולתם להשיג השפעה כזאת לנוכח מצבי הת-פזרות כוח-האויב, או התערבותו המהודקת בכוחות הצד המשתמש בכלי זין אלה.

הישגה איזו דרך אחת להגברת כוחו ההגנתי של ה«מערב» שתתן סיכוי רב-יותר להימנע מלוחמה-גרעינית כוללת? במצב הגנה, הדרך הבטוחה ביותר לכך היא להישען על כוחות «מקובלים», תוך שימוש בכלי-נשק «מן-הסוג-המקובל» בלבד. פתח תקוה טוב יותר לקיום הגבלות על אופני-הלוחמה ניתן למצוא בשימוש בכלי-זין כימיים, במקום להיזקק לכלי-זין גרעיניים. שכן כלי-זין כימיים — עיקר תכליתם ית-גלה בבלימת-פלישה ובהשגת כל תנועות-התקדמות על פני הקרקע; בעוד שנגד כוחות ניחים וערים, תכליתם פחותה בהרבה. נוהג חסר-שחר הוא לומר על שימוש הגנתי ב«גז-החרדל», שמכל כלי-הנשק שבנמצא הוא העשוי ביותר להפריע ולשבש, אך פחות מכולם עשוי הוא להרוג — ובאותו זמן עצמו להגהיג את השימוש בכלי-זין גרעיניים; דהיינו, בכלי-זין אשר נועדו לטבח-המוני והמפרים את מערכת חוקי-המלחמה ההוגנים מבחינת רבות יותר מאשר נשק בדומה ל«גז-החרדל» האנושי, יחסית.

גדל-והולך של בעלי-מחשבה לבחון את האפשרות של פעולה מודרגת, (או של «הרתעה מודרגת», כפי שהחלו מכנים מושג זה); דהיינו: — לא להחליט על הפעלת פצצות-מימן אלא כאשר ברור הוא כי האויב מבצע התקפה בלתי-מוגבלת ואין עוד לעצרו על-ידי שום אמצעי שעצמת-ההרס שלו פחותה-מזה. לג-בש תכנית ברת-ביצוע לפעולה-המודרגת — ודאי שזוהי בעיה קשה וסבוכה, המצריכה חקר ממושך ומקיף; אך כדאי, לכל-הפחות, לנסות ולפתרה — שכן זוהי אולי הברירה-היחידה למעשה-התאבדות בהיקף עולמי.

ברור מאליו שהסיכוי הטוב ביותר להצלחת נסיון כזה טמון בכך שהשימוש בכלי-זין גרעיניים יוגבל לשדה-הקרב גופו בלבד; וכן ברור שסיכויים כאלה יפתחו עם כל שלב נוסף ו«מתקדם» של תפעול כלי-זין כאלה לעומק מבצעי רב-יותר, עם זאת יש לזכור כי אפילו שלב שני-לעומק — דהיינו, תפעולם של כלי-זין כאלו נגד איזורי «עורקי-העורף» של התוקף, ושדות התעופה שלו שבאיזור כזה (וממילא, כצד האחר של המטבע — גם נגד האיזור המקביל של הנתקף) — כבר יהיה כרוך בהכבדה נוספת חמורה לגבי ה«מערב»; שכן הכוחות הבריטיים והאמריקאיים יימצאו פועלים מעבר לים, ובסיסיהם-הקדמיים, שהם נמליים, יהיו פגיעים יותר מאשר קו-התחבורה היבשתיים של יריביהם.

המסקנה מכך היא שמעצמות-המערב היו זוכות ביתרונות (השקולים כנגד ויתור התפעול מצידן) — אילו הוגבלה הפעולה-הגרעינית אל שדה-הקרב בל-בד. זהו סייג שהוא גם המעשי ביותר מבחינת מתיחת הקו המבחין, ואולי אפילו הסייג היחיד אשר יהא בו

הבעיה של הרתעה והגנה באמצעות כוחות מקובלים.

עתה, משהשתוו הרוסים עם אמריקה באשר לנשק-גרעיני, התוצאה — הנראית-כפרדוכסית — מכך היא, שעקב כך קמה-לתחיה הסכנה של פלישה שתת-בצע באורח "מקובל". שכן יתכן ויחזק בקרבם הפי-תוי לנסות ולהסתכן בהתקפה מסוג זה, מתוך ההנחה שהמערב — מחמת ה"תיקו-הגרעיני" — יהסס מלה-פעיל כלי-זין גרעיניים: — על כל פנים, כל זמן שהרוסים יפעלו להשגת מטרות מוגבלות בלבד וב-אורח-יפעולה "מוגבלים". מכאן — שמחדש עתה הצורך בהגנה "מן הסוג המקובל", שתשמש אי-כ-גורם-הרתעה. האם באמת כה בלתי-אפשרי, מבחינה צבאית, ומבחינה כלכלית — כפי שמינחים זאת ממש-לות "נאט"ו" — לכוון הגנה מספקת מסוג זה?

הטיפוס הרגיל והנהוג של דיכוייה מערבית — יש לו "אנב" של אנשים שאינם-לוחמים (הנושאים בהספקתו ואחזקתו) הגדול כמעט פי-4 מזה הגלוח אל טיפוס-הדיכוייה הסוביטי; וכן יש לו מספר למעלה-מכפול של כלי-דרכ — מבלי שיהיה חזק-יותר במידה מוחשית מ"יריבו" הנ"ל באשר לעצמת-האש. והרי לפי מהותם של הדברים לא צריך היה לכאורה הצד המגן — שפועל בתוך שטח-הוא — להיות זקוק לאותו היקף של אמצעי-ההספקה ותובלה אשר לו בזקק התוקף, המגיע ממרחק רב; ולכאורה, צריך היה להיות אפשרי לצד זה להשתמש בטיפוסים "קלים" ו"מקומיים" של כוחות-קרקע, הזקוקים לאמ-צעית-תובלה מעטים יחסית, ולהשיג באמצעות כוחות אלה תוצאות של-ממש.

האפשרויות החדשות שבאסטרטגית המלחמה-המוגבלת.

יש צורך חיוני בכך שנבין כי בעוד שפצצת-המימן הפכה למעצור בפני עריכה יזומה-ומחושבת של התקפו: "ללא סייגים" — הרי מציאותה של פצצה זו לא הפחיתה באותה מידה את האפשרויות של "מל-חמה-מוגבלת" ויתכן אפילו שהגבירה אותן. שהרי לרשות האויב עומד מבוחר של אורח-יפעולה (ה"טכ-ניקות") אסטרטגיים אפשריים, שאמנם נבדלים זה-מזה ב"דגם" המדויק שלהם, אולם כולם מכוונים לפתיחת-דרך בפני התקדמותו של התוקף, הגורמים לפקפוקים והססנות במחנה האחר שעה שמוטל על הלז לקבל את ההחלטה הגורלית: האם לצוות על פעולה נגדית באמצעות כלי-זין גרעיניים?

אפשר, למשל, לבצע תוקפנות כזו ב"קצב-מואט" — דהיינו, בתהליך הדרגי של "חדירות-לרשות-השכן"; או — בקצב מהיר, אך ל"עומק" מוגבל: — מעין נגיסות "בזק" קטנות, הנעשות במהירות — ובאותה מהירות עצמה באה בעקבותיהן ההצעה ה"פייסנית" לנהל מ"מ. כן יכולה התוקפנות ללבוש את הצורה של "בחישה" בקדירת השכן, הגורמת להתמרדות-פנימית בארץ אחרת שאחריה באה הסת-נות לתוכה, או אף הצנחת תגבורת של "מתנדבים". אך יכולה פלישה כזאת ללבוש גם צורה חתרנית פשוטה, המשיגה את מטרתה על-ידי כוחות "פנימיים" בלבד שבאותה ארץ.

יש משום אירוניה-היסטורית בכך כי ככל שהירבו מעצמות-המערב לפתח את כווד-משקלו של חיל-האוויר-האסטרטגי שלהם ואת עצמת-הנפץ של הנשק-

רופיה והמדינות-הגרורות שלה, עם אוב-לוסיה כוללת בת 300 מיליון, מקיימות צבאות-עומדים בעצמת 260 דיכוייות-פעילות — אשר מהן, יתכן, כ-160 ערוכות כשפניהן כלפי-מערב. ואילו לארצות נא-ט"ו אוכלוסיה בת 230 מיליון באירופה, ובת 400 מיליון בחשבון הכולל — ועם זאת אין הן מקיימות, אלא בדוחק, כ-20 דיכוייות-פעילות (שרובן אינו מוכן לפעולה מידית) לחיפוי על המרחב של אירופה המערבית והמרכזית.

בשים לב למספר הדיכוייות אשר יש ביכולתו של הגוש הסוביטי לקיימו — מתעוררת השאלה שמא טיפוס-הדיכוייות הנהוג ב"נאט"ו, ובכל בנין הסיוע והתחזוקה התומך בדיכוייות אלה, הינו מורכב ללא-צורך ויקר-מדי. באם יהיו הרצון, והמחשבה-המחדשת, ניתן ודאי למצוא את המענה לבעיה זו. אין טעם והגיון בכך שארצות "נאט"ו תוספנה לחיות בפחד-מות בפני קבוצת מדינות, הנופלת מהן באוכלוסיה ובמשאבים-חומריים — ושתוספנה להיות נקרעות בין הברירות של "תבוסה" מזה ו"התאבדות" מזה. והרי את הקשיים הכלכליים, המכבידים על השגת אותו מינימום של עצמת כוחות-קרקע הנחוץ להבטחת הגנת אירופה — ניתן להפחית על-ידי פיתוח צורות חדשות ומתאימות של טקטיקה ושל ארגון.

הגרעיני — כן היה במעשיהן אלה יותר ויותר משום סיוע להתקדמותה של האסטרטגיה מן הטיפוס החדש — „נוסחיתוש“ — שהופעלה נגדן. הדבר הנחוץ הוא כי האסטרטגיה שלהן-עצמן תושתת על הבנה בהירה של מצב-דברים זה; וכי הקו הנקוט על-ידם בתחום-הענינים הצבאי יותאם למצב זה.

הפתרון המוצע

מה יש לעשות בשביל לספק את המענה למכלול כה נרחב ומגוון של סכנות, החל ב„מכסימום“ של מלחמה-טוטלית — ועד ל„מינימום“ של „מלחמה-קרה“? הניתן לעשות זאת בלי קבלת עול כספי כזה אשר ישבור את המדינות הנושאות-בו, אף בלי מערכה? והרי אחזקתו ושכלולו של האמצעי הגרעיני להתרעה מפני מלחמה, ובמיוחד מפני מלחמה-ללא-רסן, מוסיפים להיות הצורך הראשון-במעלה באסטרטגיה של ה„מערב“.

אולם כיום אין עוד צורך בחיל-מפציצים אסטרטגי גדול-מידות — בדומה לזה שהיה במלחמת-העולם השנייה. כשמצויות פצצות-מימן, די יהיה במספר פצצות קטן בשביל להנחית הרס מוחץ-ומשמיד — באם רק תגענה פצצות אלו אל מטרותן. הרי שהדבר החשוב-באמת כאן מתבטא לא במספרם של מפציצים כי אם באיכותם ובכושר-מעולה של הבציעונות הטכניים. דברים אלה חלים גם על הטילים ארוכי-הטווח, אשר צפויים כנראה לרשת כעבור זמן מה את מקום המפציצים בתור האמצעי להנחתת פגיעות אטומיות אלה. הצורך במספרים גדולים פוחדת עוד יותר גם משום שהתכלית הרי הינה למנוע מלחמה על-ידי הרתעת תוקפן-בכוך — ולא להשתדל להשיג את המטרה של „נצחון במלחמה“, שהפכה עתה למטרת-שוא ושכבר עבר עליה הכלת.

משתבין נאט"ו עד כמה נכון יהיה מצידה להתרכז בענין ההרתעה, ולא בהכנות שעבר-זמנן לקראת עריכת מלחמה-רבתי — ניתן יהיה לבצע חסכוניות גדולים בכוחות-המפציצים מן הסוג הרגיל, אשר לבעיית ההגנה-האווירית על הארצות עצמן — הרי כוחות מטוסי-קרב אינם מוסיפים הרבה להרתעת התוקפן. לעומת הסכומים הגדולים שהם עולים לא תהיה בהם אלא תועלת מוגבלת; ואפשר עתה לבטלם — פרט לחלק הזה אשר יידרש לצרכי שיתוף-פעולה עם הגיסות ב„מלחמות-מוגבלות“ — תחת להמתין עד אשר תהיה מוכנה מערכת הגנת-האוויר החדשה המו-

שתת בעיקר על טילים. ובדרך-כלל, בכל השרותים-המוזוינים (בצבא, בצי ובחיל-האוויר) ניתן לחסוך סכומים גדולים על-ידי ויתור על מערכת ההכנות וצבירת מאגרי-המלאי, הנעשים במימדים כאלה שמכוונים לניהול מלחמה ארוכה מן הסוג ה„בלתי-מוגבל בזמן“ אותו הכרנו בעבר.

עתה נוכל לפנות אל השאלה מה נדרש בתור מענה לאותם טיפוסים-תוקפנות „מקומיים“ ו„מוגבלים“ שהם המהווים את הסיכון האפשרי-ביותר והצפוי-ביותר לבטחוננו: — ה„גיסות“ אל-מעבר לגבול, או „לקר-החזית“, בין מהירות, ובין הדרגיות, וההתפרצויות בפנים הארצות, אשר „נבחרו“ מבחוץ. בשביל לטפל באלה, הדבר הנחוץ הוא תיל-ג'נדרמריה חזק ורחב-היקף שמאחוריו עומדים כוחות-גיידיים בעלי רמת-יעילות גבוהה, הנמצאים במצב-כוונות מתמיד — בדומה לאותם גדודי-כבאים.

צבא קצר-שירות המורכב מחיילי שירות-חובה, אינו מתאים כראוי למשימות כאלה אשר בשבילן עשוי לעלות עליו בהרבה צבא קטן-יחסית של חיילים לפי משלוח-ידם. אולם כתוספת מועילה לצבא כזה זה יש לראות כוח מסוג של מיליציה בעלת רמה מעולה, שארגונו ובסיסיו ישאו אופי מקומי.

עם זאת, בטפלנו במצב-חרום כאלה של „מלחמות קטנות“, יהיה עלינו להביא בכל זאת בחשבון את האפשרות, שאם „השריפה“ לא תכובה במהירות הרי עלולה היא להתפשט — ואף להתפתח, מבלי שיתכונ לכך אף צד-מן-הצדדים, למלחמה כוללת ושלוחת-רסן.

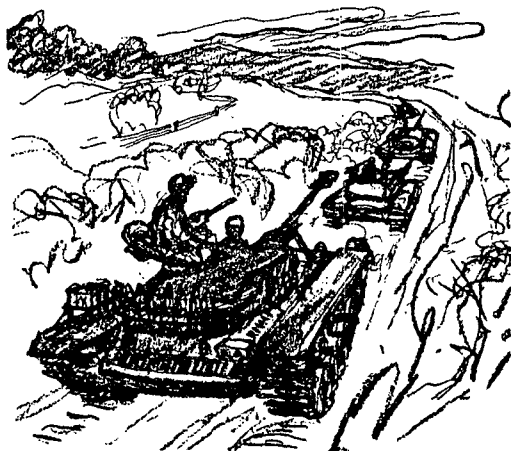
בצבא כזה „דגם-חדש“, כפי שהנני רואה אותו בעיני-רוחי, יתכן כי הגייסות הפעילים יצטרפו להיות משני סוגים. היסוד שנועד להנחתת מהלומות יהא מורכב ממספר דיביזיות משוריינות, לא גדולות-מדי ונוחות-לתפעול, שכל רכבן כולו הוא רכב חוצה-שטחים ומסוגל לנוע מבלי להיוקק לכבישים. דיביזיות אלו תאומנה לפעול לפי האורח של „התפורות-הנתונה-לשליטת-הפיקוד“, בדומה לאותה להקת-צרעות, כשאינה מהווה אלא מטרה זעירה-יחסית בשביל כלי-נשק גרעיניים, באם יופעלו הללו, ואילו את הסוג האחר, לתפקידי שיטור ולהגנה-ניידת, תהווה זה אוזי דיביזיות של „חיל הרגלים הקל“, גם הללו תהיינה מסוגלות-בשלמות לנוע שלא באמצעות דרכים; אך יכולתן זו תבוא להן לא ממתן אמצעים מכניים כי אם מקלות צידוק.

מהם מימדי הכוחות הנחוצים

הבעיה כיצד לספק לאירופה כוח אשר יהא בעל עצמה מתקבלת-על-הדעת למילוי תפקידי "גדוד כבאים" ו"מכשיר כיבוי" — איננה כלל כה מורכבת כפי שנוטים לחשוב אלה הרואים בעיה זו לאור מושגי-הגנה שנתישנו.

אכן, אפילו בנקטם אמת-מידה ישנה זו בקשר ליכולת לעמוד בפני פלישה רבתי כללית על-ידי צבאות הגושה-סוביטי, הגיעו המתכננים המערביים ב-51—1950 אל המסקנה כי "כוח-חיפוי" בן 34 די-ביות יספיק ודאי בשביל לבלום הסתערות-הפתעה בחזית שבין אוסטריה לים הבלטי. ממספר כללי זה צריכות היו 18 דיביות (מלכתחילה סומנו לכך 20 דיביות: חמש אמריקאיות, חמש בריטיות, חמש צרפתיות, שלוש בלגיות ושתיים הולנדיות) להימצא במצב של כוננות מלחמתית מתמדת, ואילו 16 הגו-תרות היו צריכות להיות מוכנות לפעולה תוך שלושה ימים. תכנית נאט"ו זו הורחבה אמנם כעבור זמן, וכמטרה נקבע מספר דיביות העולה כפליים על הנ"ל; אך הכפלה זו צריכה היתה להתבטא בדיביות-מילואים, אשר לגביהן סברו כי ניתן יהיה לגייסן במקביל לגיוס העתודות הרוסיות המתבצע באותו זמן. במלים אחרות, התכנית המורחבת היתה תולדה של אותה תמונת התפתחות-מאורעות — האב-קות ממושכת בסגנון-הישן — שהיתה כנגד עיני המתכננים.

לאור הנסיון של אז, נראה היה כי "כוח-חיפוי" כזה, בן 34 דיביות-פעילות, נותן סיכוי טוב לבלימת התקפה שתיערך על-ידי 70 עד 100 דיביות אויבות: זה המספר המכסימלי אשר, על יסוד חישובים לוגיסטיים, נראה כאפשרי בשלב-הפתיחה של מלחמה ויהיה אשר יהיה מספר עוצבות-התגבורת אשר יתכן כי תגויסנה בסופר-של-דבר על-ידי הצד הסוביטי. הרי קשה היה להניח אז, ב-51—1950, כי הרוסים יוכלו להפעיל הרבה יותר ממספר הדיביות הנ"ל — ואולי אפילו גם לא זה — במסע-התקדמות ארוך-מרחקים כזה מערבה. מכאן, שנראה היה, לפי קנה-המידה של 51—1950 וכן בפרק הזמן של אחר-כך, כי יש משום "ביטוח" טוב ב"כוח חיפוי" כזה של נאט"ו על התגבורות שהוכנו-מראש בשבילו. ברם, עתה נשתנתה הבעיה; ובתהליך השתנות המסיבות פחת היקף כוחות הקרקע הנדרשים. שכן ספק רב הוא אם יוכלו הרוסים לסמוך על יכולת לבצע

בצד כוחות ניידים כאלה, יהא זה כאמור בגדר "השקעת-ביטוח" טובה — וביחוד לגבי הסיכון ה"חדש" של פלישה בנוסח "מסורתי" או "מקובל" — אילו היו מדינות-היבשת יוצרות גם כוחות מן הטיי-פוס-המיליציוני: — כוחות המאורגנים על-מנת שיילחמו בסביבתם-הם, ושיוכלו לקיים-עצמם על-ידי שימוש במאגרים מקומיים אשר יפוזרו ויוטמנו במקלטים תת-קרקעיים קטנים מרובים. כוחות כאלה — מעין-גלגול של "משמר הארץ" הבריטי בשעתו אך ברמה מעולה-יותר — יהיה בהם כדי לספק את הרשת המסועפת של ההגנה-לעומק, אך עם זאת יהיו הם זקוקים להרבה פחות אמצעי-תובלה מכפי שהדבר נהוג כעת בכוחות נאט"ו מן הסוג הקיים-בפועל. הם יהיו הרבה פחות מאלה האחרונים, מטרות לפגיעת-האויב, יהיו נתונים פחות לאיכון, ליי-רוט ולבידוד, ואפשר יהיה להפעילם הפעלה-של-ממש לאחר אימון הרבה יותר קצר — דבר שכתוצאה ממנו יוקל העול הנוכחי של משך-שירות-החובה.

שידוד-מערכות כזה במבנם ובארגונם של צבאות היה מעניק לארצות נאט"ו סיכוי לקיים הגנה שתתן תוצאות-של-ממש — ועקב כך היה מגדיל את כושר-ההרתעה שלהן. שכן הצורך הראשון-במעלה כיום הוא לתת-תגבורת לגורם-ההרתעה שבפצצת-המימן — אשר הפך בינתיים למעין חרב-פיפיות — על-ידי הפיתוח של "גדוד כבאים", ו"מכשיר כיבוי" בלתי-גרעיניים; דהיינו, כוחות שיעמדו הכן על הקרקע, ועם זאת ניתן יהיה להפעילם ללא השהיות, ההכר-חיות בכל החלטה על תפעול נשק-גרעיני.

חלקות התורה שבמערך היריב וברשת-האש שלו.

אך אפילו בחזית כל-כך נרחבה כפי שהיתה החזית ברוסיה הוברר כעבור זמן-מה, שאם משכילים לנהל כראוי הגנה נידת — הרי אפשר לקיימה למשך זמן בלתי-מוגבל, אלא אם כן ישנה לצד התוקף עדיפות כוח בכל התחומים העולה במידה ניכרת על היחס של 3 ל-1. יתכן שמן התבונה יהיה בכל זאת, מצד המגינים, אם בחישוביהם יפחיתו מיחס-כוחות זה, וישתדלו להבטיח לעצמם הפרשי-בטחון רב יותר — וזאת בשים לב לטיבם הבלתי-ישוה והמגוון של כוחות "נאט"ו" (המורכבים מערב-רב של אומות ומדינות, ושל שיטות-אימון שונות) כפי שהינם כיום ולרמת-היעילות, הגבוהה עתה מבעבר, בצד הרוסי. אפילו כך, יש לחשוב שכוחות "נאט"ו" יהיו עשויים להחזיק מעמד במצבים של יחסי-כוחות של 1 ל-2, ואילו יחסי-כוחות של 2 ל-3 — יהיה בהם בודאי כדי להעניק למגינים גם את "הפרשי-בטחון" הנחוק.

על יסוד חישוב שכזה, יש לחשוב כי כוח נידת בן 20 דיביזיות-פעילות יהיה "ביטוח" טוב בפני זינק פתאומי על-ידי אותם גיסות סובייטים הנמצאים בזירת-הפעולות הצפויה; ואילו כוח בן 30 דיביזיות בערך יספיק ודאי בשביל לבלום אף אותו היקף של התנפלות (שהיגו אפשרי — אך נראה כי הרבה-פחות צפוי) שניתן יהיה להשיגו באמצעות תהליך של הבאת תגבורות ב"גניבה" בפרק-זמן שלפני הווינוק. מבחינה מספרית, כבר הושג הנמוך שבשני מספרי-"ביטוח" אלה — משתוקמה הקבוצה הראשונה של דיביזיות גרמניות; ואילו אל מספרה-"ביטוח" הגבוה-יותר יתקרבו כוחות "נאט"ו" למדי לכשיוקם החלק הנותר של 12 דיביזיות אלו אשר גרמניה הבטיחה לכוונן (*). נמצא, כי מבחינה מספרית לא נדרש עוד משאר המדינות-החברות ב"נאט"ו" אלא מאמץ נוסף קטן למדי; ואפילו שיבתן של 4 הדיביזיות הצרפתיות שנשלחו לאלג'יריה — יהיה בה בעצם כדי לסתום פרצה זו.

כרם, אין לראות את ה"ביטוח" כביטוח ראוי-לשמו אלא לאחר שישופר בהרבה מצב-הכוננות לפעולה. חלקן של הדיביזיות הנמצאות ב"מצב כוננות מל-חמתית מתמדת" הינו קטן מדי (ראה לעיל, בפסקתו

פלישה-רבתי נרחבת ומתמשכת בלי שיביאו על ראשם מלחמת-התאבדות גרעינית. לכל היותר, יכריזים הם אולי לקוות לזכות בווינוק פתאומי מן הסוג המוגבל: לא ממושך באשר לזמן וקצר באשר לעומק-החדירה. זהו נסיון אשר יתכן מצידם — וזהו סכנה אשר על "נאט"ו" להיות מוכנה לקראתה.

מהו הכוח אשר הרוסים יהיו יכולים להפעילו בזינק מעין זה? במזרח-גרמניה ישנן 22 דיביזיות רוסיות (מהן 18 מן הטיפוס הנייד-המשוריין) בפולין — והצבא של מזרח-גרמניה, הנתון להנהגה קומוניסטית, מכיל 7 דיביזיות. יתכן שאת כוח ההלם שירוכז לצורך מהלומת-הפתעה כזו ניתן יהיה להעלות עד ל-50 דיביזיות על-ידי תהליך של המצאת תגבורות שיעשה "בגנבה" ומבלי לגרום לאזעקה במערב. הגם שהתנפלות בקנה-מידה שכזה אינה נראית כצפויה — שכן אזי היא תהיה כרוכה בהסתכנות גדולה-בהרבה, שהדבר יגרום להתלקחות מלחמה גרעינית כללית. אך בכל זאת אפשר ויהיה זה מן התבונה להתחשב גם ב"אפשרות הגרועה-ביותר".

מהי העצמה אשר "נאט"ו" זקוקה לה בתור "השקע-עתי-ביטוח" נאותה בפני סיכון כזה?

חקר-המבצעים, שנערכו בשלבים המאוחרים של מלחמת-העולם השנייה, מראה כי התקפות בעלות-הברית נגד הגרמנים רק לעיתים רחוקות הצליחו מבלי שהיתה לגיטמת התוקפים עדיפות-העצמה ביחס של 5 ל-1 לפחות, בתוספת שליטה-באוויר — והיו מקרים בהם נכשלו ההתקפות אף בשיתרון-כוח זה הגיע כמעט ל-10 נגד 1. בחזית המזרחית, מקום שם לא היתה לצד התוקף, לרוסים, שליטה כה מברעת ב-אוויר, החזיקו הגרמנים מעמד בהגנה אף בפני התקפות שנערכו תוך עדיפות מספרית (באנשים ובכלי-זין) של 7 ל-1 — או אפילו למעלה מזה. היחס שבין המרחב אל הכוח-המופעל הוא העשוי להוות את הגורם החיוני שבבעיה זו — כמובן, לאחר שמביאים בחשבון את רמת הרוח של שני הצדדים ואת מידת נייירותם היחסית. הצייר עליו סבה תוצאת ההתנגשות היא השאלה האם יש לו לתוקף מרחב-תנועה מספיק בשביל לתמוך, דהיינו, בשביל לאגף את המגן, או בשביל להדור דרך

(*) לפי הידיעות שנתפרסמו בזמן האחרון יעוצב כנראה הצבא המערבי-גרמני במסגרת-עוצבות השונה מזו שנקבעה בשבילו מלכתחילה, אך מבלי שיוקטנו עקב כך היקפו וכוחו הכוללים שנקבעו בתכנית הראשונה להקמתו.

את צבאות המערב בפיתוח אורח-פעולה להתקדמות במפור ובחבא.

אכן, מאחר שנמצא בידי הרוסים הנשק-האטומי הטקטי — ספק הוא אם יש בידי הכוחות המערביים לנטשו. מעתה כורח הוא להחזיק בו כבמעין "קלף-החבוי-בשרוול"; הגם שיהיה זה מן התבונה באם נחזיקו די-הרחק במעלה השרוול ולא נטילו על שולחן-המשחק בשלב מוקדם. שכן, יש לראות בו את ההאחזות באמצעי ה"לפני-האחרון" — ושכדאי היה לפחות, לנסות להשתמש בו שימוש-מוגבל, בטרם ישולח הרסן מעל הפעולה הגרעינית ה"אסטרטגית" נגד ארצות-הבית של "היריב".

נשארת עומדת לפנינו השאלה כיצד להוסיף ולהחזיק בכלי-זין אטומיים-טקטיים מבלי שנעשה על-ידי כך את כוחות האט"ו כה נשענים על אמצעי זה ותלוים בו — ואת כל ארגונם כה שזור במערכות-אמצעים זו — עד אשר לא יהיו עוד מסו-גלים לפעול פעולה של כומש ברת-תוצאות באורח-פעולה שלא יהיה "גרעיני". אכן, להכליל צורה כל-שהיא של נשק מעין-זה במסגרת דיכויזיות, או אפילו קורפוסים — אין זה אלא מעשה קצר-ראות, ואפילו ייראה באותו-רגע דבר זה כמושך וכדאי-מאוד. הפתרון הטוב ביותר הוא להימנע מהכללה אורגנית של כלי-זין כאלה בענף צבאות, פרט בדרגים הגבוהים ביותר. במ-לים אחרות, להקצות נשק כזה רק לפלגות-מיוחדות, בעלות חימוש-גרעיני, אותן נר-תן להחזיק, "הרחק במעלה-השרוול", במ-צב המאפשר לספקן במקרה של צורך אל פיקוד הזירה בה תידרשנה.

מגמת-ההתפתחות החדשה של האסטרטגיה השגות ישנות, והגדרות ישנות, בתחום האסטרט-גיה — יש והן הופכות, אם אין ממלאים אותן תוכן חדש, לא רק מיושנות, אלא אף לחסרות-טעם, בשים-לב להתקדמותם של כלי-זין גרעיניים. התפתחותן של רקיטות ארוכות-טווח, העתידות לכוא במקום מטוסי-הפצצה נהוגים-בידי-אדם, יש בה כדי להבליט עוד יותר חוסר-שחר זה שבמושגים כאלה. במקרה של מלחמה-טוטלית הרי לשים למטרה זכיה במלחמה ולשאוף להשגת "נצחון" — לא היה זה אלא בגדר

השניה של פרק זה הדן ב"מימדי הכוחות הנחוצים" חשובה לא-פחות מזה הינה מידת-התאמת, לאותם סוגי-פעולה שהכו הצפויים ביותר, דהיינו, "כיבוי" התפרצות מקומית של "שריפה" בטרם תתפשט, או הדיפת זינוק פתאומי המתבצע על-ידי כוחות ממו-כנים או מוטסים. ברם, שני סוגי-פעולה אלה מצרי-כים טיפוסי-כוח שונים; דיכויזיות של "חיל-רגלים קל", בראש וראשונה, במקרה הראשון; ודיכויזיות-משוריות, בראש וראשונה, במקרה השני. ובשני המקרים יהיה בהוספת מיליציה בעלת מבנה-מקומי, שתפעל בצד הכוחות הנ"ל, משום תגבורת למידת-הביטוח — תגבורת שתושג במחיר גמון-יחסית.

הטיפוס הנוכחי של דיכויזיות-רגלים בעלות חימוש כבד, שהוא המהווה את היסוד העיקרי באותם כוחות "נאט"ו אשר נועדו להוות את ה"מגן", מתאים הרבה פחות מסוגי-הכוח הנ"ל בין בשביל אורח-הפעולה הנחוץ האחד ובין בשביל האחר. טיפוס דיכויזיות "חיל-הרגלים-הקל" היה עולה הרבה פחות ממנו וכן לא היה מצריך אלא "זנב" (של כוח-אדם בלתי-לוחם) קטן-בהרבה; באופן זה ניתן היה להעמיד דיכויזיות מרובות יותר — באותה השקעה עצמה של ממון וכוח-אדם. דבר זה היה מאפשר לסייע ב"מכשירי-כיבוי-אש" כאלה אף לארצות קטנות, כגון דנמרק, השוכנות באגפיה של החזית הראשית, "חזית מרכז אירופה", והחשופות במידה-מסוכנת בפני "זינוק-הפתעה" רוסי, באם יבוא. יתר על כן: במקרה שאמנם ישתמשו בכלי-זין גרעיניים — הרי יהיו כל שלושת טיפוסי-הכוח המוצעים כאן מסוגלים יותר להסתגל אל התנאים, ו"להשאר-בחיים", מאשר דיכויזית הרג-לים ה"כבדה" הנוכחית.

* * *

הרהורים אחרונים אלה מחזירים אותנו — בהת-קרבנו אל הסיכום — אל בעיית כלי-הזין האטומיים הטקטיים. מוטב היה אלמלא הונהגו מעולם כלי-זין כאלה לשירות בצבאות. לא זו בלבד שהם הגבירו את הסכנה שהתנגשויות מקומיות תתפתחנה למלחמה טוטלית, אלא יתכן אפילו שהם יהפכו לשמש גורם שהשפעתו תהיה לרעת ה"מערב" — עתה, משמצויים הם גם בידי הרוסים. שכן נוסף לעובדת פגיעותם של בסיסי-הנמלים המערביים, יתכן גם כי עמדות-הגנה סטאטיות של ה"מערב", בכלל, תתגלינה כפגי-עות יותר מאשר כוח תוקף מפורז-היטב, מן הטיפוס המשורין, ויש יסוד-מה לחשוב כי הרוסים הקדימו

טירוף. כי מלחמה-טוטלית, תוך הפעלת כל-יזין גר-
עיניים תהיה נושאת-מות לשני הצדדים.

אין טעם אפילו בתכנון לקראת מלחמה כזאת —
לקראת "מלחמת-עולם שלישית", כפי שנוהגים לכ-
נותה תכופות. בשלב הנוכחי של ההתפתחות המדעית,
יהיו החורבן וההתרווהו כה גדולים כבר תוך
שעות אחדות עד שהמלחמה לא תוכל עוד להימשך
בשום מובן מאורגן של המלה.

ברם, ממש מתמיה הדבר כיצד תפישות שעבר-
עליהן הכלל מוסיפות להשפיע על תכנון צבאי.
הדבר מתגלה מדי-פעם על-ידי שימוש במונחים שנ-
תישנו ועל-ידי אופי התרגילים. נטיה זו מתגלית
אפילו בעצם השימוש במלה "חרב", לציון הגורם-
המרתיע שעיקרו הוא חיל-האוויר-האסטרטגי של אר-
ה"ב — ובמלה "מגן" לציון כוחות-הקרקע של "נא-
טו", שהרי, במציאות, לא ניתן יהיה כלל להפעיל
ממשית "חרב" זו מבלי להביא לידי התאבדות הד-
דית; ודומה חרב זו לאותה חרב-טכסים יפנית עתי-
קה אשר הינה קודש לביצוע מעשה ה"חרא-קירי".
ואילו המלה הישנה "מגן" — אינה ממחישה את סוג
המחפה הנחוץ לאבטחה בפני אותן צורות-
(צורות תוקפנות בדרכי כרסום והטרדה), הצפויות
כיום יותר מאשר "דקירות חרב". אין מגן צורת
המחפה המתאים לא בפני צרעות ולא בפני שלהבו-
תיהן של שריפות.

האסטרטגיה — אשר מטרתה היא נצחון צבאי —
לעולם צריך שתהיה נתונה למרותה של "אסטרטגיה-
רבתי", השייכת לתחום של חכמת-אנשי-מדינה, אשר
דאגתה מכוונת להשגת מצב-השלום, שלאחר המל-
חמות. תכופות-מדי התעלמו מכך בעבר. עתה, יותר
מאשר בזמן מן הזמנים, אסטרטגיה-רבתי היא אשר
חייבת ל"שבת במושבו-של-הנהג" ולאחוז בהגה-
המכוון. בעידן פצצת-המימן חייבת חכמת-אנשי-מדי-
נה לנצח לא רק על קביעת המטרות אלא אף על
עריכת המבצעים. צריך שהיא תנחה את תכנון-ההגנה
הצבאית ואת ניסוחה של הדוקטרינה הצבאית. מכאן,
שאנשי המדינה ויועציהם הדיפלומטיים חייבים להיות
בעלי ידיעה רבה יותר בתחום הטכניקה הצבאית
מזו שהיתה נחוצה להם בעבר. דבר זה חשוב לא
פחות מאשר הצורך בכך כי אנשי-צבא יקבלו על
עצמם את דין ההנחיה הניתנת על-ידי השלטון
הפוליטי של המדינה. אפילו אם לא נרחיק-לכת עד
כדי מיווג תפקידיהם של מיניסטר-החוץ ומיניסטר-
ההגנה — הרי חובה על שנים אלה, ועל יועציהם
אנשי-המקצוע, להשתלב שילוב-גומלין שיהא מהודק
הרבה יותר.

צורך זה כמוהו כגירסה חדשה לאימרתו הנודעת
של אפלטון ש"לא יבוא השיפור בניהול עניני העולם
כל זמן שלא יהיו הפילוסופים לשליטים — או
השליטים לפילוסופים".

